

DEPARTEMENT
CULTUUR, JEUGD & MEDIA

ARMOEDETOETS OVER
HET VOORONTWERP
VAN BOVENLOKAAL
CULTUURDECREET

Opgemaakt door het Departement Cultuur,
Jeugd en Media / 26.10.2023

5.2.2	Algemene aanbeveling 2: Besteed een structureel budget van de algemene werkings- en projectsubsidies van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden van het bovenlokaal cultuurdecreet aan vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede	24
5.2.3	Algemene aanbeveling 3: Heroriënteer het subsidiegeld van de projectsubsidies: Breid het subsidiegeld van de 3-jarige projectsubsidies uit. 1-jarige projectsubsidies mogen enkel bestaan als verlengingen van 3-jarige projectsubsidies, zodat positief geëvalueerde projecten beter kunnen verduurzamen.	25
5.2.4	Algemene aanbeveling 4: Voorzie een structureel budget van de werkingssubsidies voor de uitrol van de bovenlokale UITPAS en het waarborgen van een kortingstarief van 80 % voor mensen met een verhoogde tegemoetkoming.	26
5.2.5	Artikel-specifieke aanbevelingen	27

2.3 DECREET LOKAAL CULTUURBELEID

2.3.1 Werkingssubsidies voor gemeenten in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad voor de uitvoering van een cultuurbeleidsplan

Deze subsidielijin richt zich niet expliciet naar personen in armoede.

2.3.2 Werkingssubsidies voor gemeenten in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad voor de organisatie van een gemeentelijke, Nederlandstalige openbare bibliotheek

Deze subsidielijin richt zich niet expliciet naar personen in armoede.

2.3.3 Subsidie aan de Vlaamse Gemeenschapscommissie

Deze subsidielijin richt zich niet expliciet naar personen in armoede.

3 VOORONTWERP VAN DECREET OVER DE BOVENLOKALE CULTUURWERKING

3.1 ONTWERP VAN DECREET

3.1.1 Doelstelling en krachtlijnen

Het voorliggende ontwerp van decreet heeft tot doel om een kwalitatieve, duurzame, diverse en geïntegreerde cultuurwerking uit te bouwen, te stimuleren, te optimaliseren en participatie te bevorderen. Het ontwerp van decreet focust daarvoor op drie krachtlijnen.

Allereerst wil het ontwerp van decreet de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden versterken en streeft het naar een verdere ontwikkeling ervan, met als einddoel dat elke gemeente in Vlaanderen deel zal uitmaken van een intergemeentelijk samenwerkingsverband met een bovenlokale cultuurwerking. Daartoe wordt binnen dit decreet enerzijds de ondersteuning van de lokale netwerken vrijetijdsparticipatie opgeschaald tot een ondersteuning voor bovenlokale netwerken vrijetijdsparticipatie en geënt op de werking van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met een bovenlokale cultuurwerking. En anderzijds kadert ook

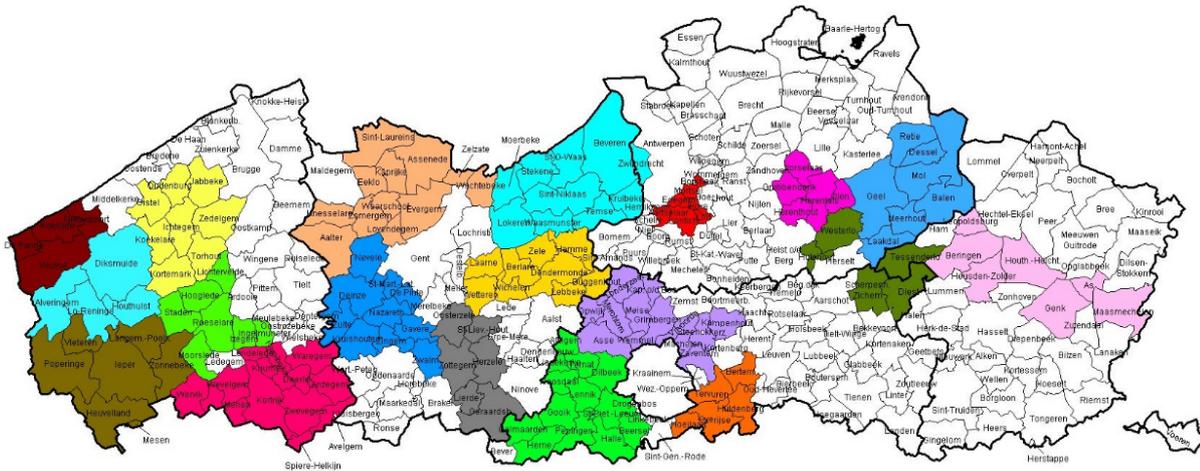
////////////////////////////////////

Er wordt verwacht dat het aantal intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met een bovenlokale cultuurwerking de volgende subsidieperiodes verder zal stijgen. Bovendien zal ook de regiovorming een impact hebben op de samenstelling van de bestaande en toekomstige intergemeentelijke samenwerkingsverbanden.

3.2.5 Werkingssubsidies aan intergemeentelijke samenwerkingsverbanden voor een bovenlokaal netwerk vrijetijdsparticipatie

De nieuwe subsidielijn werkingssubsidies aan intergemeentelijke samenwerkingsverbanden voor een bovenlokaal netwerk vrijetijdsparticipatie richt zich wel specifiek naar mensen in armoede. De subsidielijn voor lokale netwerken vrijetijdsparticipatie uit het Participatiedecreet, wordt in dit ontwerp van decreet opgeschaald tot een subsidielijn voor bovenlokale netwerken vrijetijdsparticipatie. De intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met een bovenlokale cultuurwerking kunnen ervoor kiezen om een bovenlokaal netwerk vrijetijdsparticipatie te organiseren met als doel om participatiedrempels van personen in armoede aan cultuur, jeugdwerk en sport in het werkingsgebied weg te werken.

Intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met een bovenlokaal netwerk vrijetijdsparticipatie moeten volgende opdrachten realiseren:

- 1) Een werking uitbouwen rond vrijetijdsparticipatie voor personen in armoede binnen de bovenlokale cultuurwerking van het intergemeentelijke samenwerkingsverband;
- 2) Een structurele samenwerking creëren tussen alle relevante partners in het werkingsgebied door middel van de creatie van een bovenlokaal netwerk;
- 3) Gerichte acties nemen om de participatie van personen in armoede aan cultuur, jeugdwerk en sport te stimuleren.

3.2.6 Werkingsubsidies aan gemeenten in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad om een gemeentelijk Nederlandstalig cultuurbeleid te voeren

De subsidielijne werkingsubsidies aan gemeenten in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad om een gemeentelijk Nederlandstalig cultuurbeleid te voeren, richt zich niet specifiek naar mensen in armoede, maar heeft als doel het voeren van een kwaliteitsvol, duurzaam en geïntegreerd gemeentelijk Nederlandstalig cultuurbeleid. Het is dus mogelijk dat Brusselse gemeenten in hun gemeentelijk Nederlandstalig cultuurbeleid aandacht hebben voor de participatie van mensen in armoede en het wegwerken van participatiedrempels.

3.2.7 Werkingsubsidies aan gemeenten in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad om een gemeentelijke, Nederlandstalige openbare bibliotheek te organiseren

De subsidielijne werkingsubsidies aan gemeenten in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad om een gemeentelijke, Nederlandstalige openbare bibliotheek te organiseren, richt zich niet specifiek naar mensen in armoede, maar heeft als doel het organiseren van een hedendaagse en kwalitatieve gemeentelijke, Nederlandstalige openbare bibliotheek.

De Nederlandstalige openbare bibliotheken moeten daarvoor volgende opdrachten realiseren:

- 1) inspelen op maatschappelijke uitdagingen;
- 2) een onafhankelijk en pluriform informatieaanbod ter beschikking stellen, breed en zorgvuldig samengesteld, aangepast aan de behoeften van het doelpubliek en in een niet-commerciële omgeving;
- 3) een onlinecatalogus aanbieden vanuit het Eengemaakt Bibliotheekstelsel;
- 4) de raadpleging in de bibliotheek van alle informatiedragers en de uitlening van materialen en bestanden zo laagdrempelig mogelijk maken, in het bijzonder voor moeilijk bereikbare doelgroepen en voor mensen met een beperkt inkomen;
- 5) een optimale publieke dienstverlening garanderen op klantvriendelijke uren.

De acties die de openbare bibliotheek neemt om in te spelen op maatschappelijke uitdagingen kunnen ten goede komen van mensen in armoede. De keuze of de bibliotheek al dan niet inzet op het bevorderen van de participatie van mensen in armoede aan cultuur, ligt echter bij de Brusselse gemeente. Het ontwerp van decreet legt wel de verplichting op dat de raadpleging en uitlening van alle materialen zo laagdrempelig mogelijk moet zijn, in het bijzonder voor moeilijk bereikbare doelgroepen en voor mensen met een beperkt inkomen.

////////////////////////////////////

3.2.8 Werkingssubsidie aan de Vlaamse Gemeenschapscommissie

De subsidielijne werkingssubsidie aan de Vlaamse Gemeenschapscommissie heeft als doel om een kwaliteitsvol en duurzaam bovenlokaal cultuurbeleid in Brussel te stimuleren en om een bovenlokaal netwerk vrijetijdsparticipatie te organiseren. De subsidielijne richt zich dus specifiek naar mensen in armoede, doordat de Vlaamse Gemeenschapscommissie onder meer de opdracht heeft om een bovenlokaal netwerk vrijetijdsparticipatie te organiseren met als doel:

- 1) De creatie van een structurele samenwerking tussen alle relevante partners in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad door middel van de organisatie van een bovenlokaal netwerk;
- 2) Het nemen van gerichte acties om de participatie van personen in armoede aan cultuur, jeugdwerk en/of sport te stimuleren.

Door de integratie van het lokaal netwerk vrijetijdsparticipatie van de Vlaamse Gemeenschapscommissie in de subsidielijne werkingssubsidie aan de Vlaamse Gemeenschapscommissie, garandeert dit ontwerp van decreet de continuïteit van het (boven)lokale netwerk vrijetijdsparticipatie in Brussel.

4 WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

4.1 EERSTE ONDERZOEKEN

Tijdens het eerste werkjaar van de lokale netwerken liet het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media een wetenschappelijk onderzoek uitvoeren over de lokale netwerken dat haar weerslag vond in de uitgave Wyckmans, J. & Dierckx, D. (2009). Verboden voor onbevoegden. Naar lokale netwerken voor meer participatie aan cultuur, jeugdwerk en sport, Leuven: OASeS.

In 2010 gaf Demos in het kader van haar praktijkondersteuning van de lokale netwerken vrijetijdsparticipatie en in het kader van de evaluatie van het Participatiedecreet in 2011 de opdracht aan Lieselotte Vanduynslager om een kwalitatief praktijkonderzoek naar de werking en betekenis van lokale netwerken ter bevordering van de vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede uit te voeren (Vanduynslager, L. (2010). Kwalitatief praktijkonderzoek naar de werking en betekenis van lokale netwerken ter bevordering van de vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede: Onderzoeksrapport, Brussel: Demos. Download: www.demos.be/lokale-netwerken).

Aangezien beide onderzoeken dateren uit de opstartjaren van de lokale netwerken vrijetijdsparticipatie, meer dan 10 jaar terug dus, worden ze hier verder buiten beschouwing gelaten.

lokaal netwerk, geeft een bevraging van deze actoren geen volledig overzicht over het functioneren van de netwerken. De andere actoren of partners binnen het netwerk kunnen immers van visie verschillen met de netwerkcoördinator wat betreft de rol die hij of zij opneemt. Een coördinator kan zichzelf bv. wel in de rol van coproducent zien, maar de partners waarmee hij of zij samenwerkt kunnen hier een heel ander perspectief over hanteren.

Daarnaast blijft ook het perspectief van mensen in armoede onderbelicht. Verdere analyses die handelen rond het functioneren van de lokale netwerken vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede moeten de stem van de doelgroep laten horen. De onderzoekers hebben nog geen overzicht over hoe de verenigingen waar armen het woord nemen hun netwerk en in het bijzonder hun positie en inbreng evalueren.

Een laatste beperking is dat ze in hun analyse de inhoud van de visie die de lokale netwerken ontwikkelen rond armoede niet hebben bekeken. Voor een dergelijke analyse is het echter noodzakelijk om een meer diepgaand kwalitatief onderzoek te voeren. Zo stellen ze voor om in een vervolgonderzoek de visieverschillen te analyseren tussen de netwerkactoren en te bekijken of en op welke manier een consensus is tot stand gekomen.

4.3 DE PARTICIPATIESURVEY

Op 8 november 2022 stelden het Kenniscentrum Cultuur- en Mediaparticipatie, het Onderzoekplatform Sport en het Jeugdonderzoekplatform de eerste resultaten van de vierde Participatiesurvey die over de jaren 2020 – 2021 – 2022 gaat, voor.

Op basis van de vier participatiesurveys (2004 – 2009 – 2014 – 2020) heeft men een aantal trends van 2004 tot en met 2020 kunnen onderscheiden. Zo beweegt er heel wat in het verenigingsleven, maar blijft de algemene participatiegraad op peil. Meer gedetailleerde analyses tonen dat het verhoogde aandeel hoger opgeleiden in de totale bevolking in belangrijke mate heeft bijgedragen tot het status quo of de stijging van de participatiecijfers, en dat voor zowel de participatie aan kunsten en erfgoed als aan het sociaal-culturele verenigingsleven. Keerzijde daarvan is dat sociale ongelijkheden in cultuurparticipatie onverminderd blijven bestaan en voor een aantal participatiedomeinen zelfs verder worden uitgediept. Zo wordt het verschil tussen laag- (personen die het secundair onderwijs niet voltooid hebben) en middengeschoolden (personen die een diploma secundair onderwijs behaald hebben) minder uitgesproken voor kunsten- en erfgoedparticipatie en contrasteren vooral de hoger opgeleiden (personen die een opleiding in het hoger onderwijs voltooid hebben) meer en meer met de rest.

Ook in het verenigingsleven, blijft de algemene participatiegraad op peil dankzij de stijgende scholarisatiegraad. De kloof tussen lager en hoger opgeleiden groeit doorheen de tijd wanneer we naar de algemene deelname aan het verenigingsleven kijken: daar zien we vooral een lagere participatiegraad bij de laagst opgeleiden. Wanneer we die opleidingskloof apart bekijken voor sportverenigingen en sociaal-culturele verenigingen, dan blijkt de sociale kloof vooral aanwezig te zijn bij de sociaal-culturele verenigingen (zie samenvatting eerste resultaten vierde participatiesurvey, p. 3 bron: <https://cultuurenmedia.be/> dd. 23/03/2023)

Hoewel de resultaten aangeven dat digitale media als smartphone, computer en laptop hun intrek hebben genomen in het dagelijkse mediagebruik van de Vlaming, blijkt de digitale kloof nog niet helemaal weggewerkt. Zo blijkt het frequente gebruik (meermaals per dag) van computer of laptop nog steeds vooral beperkt tot hoger opgeleiden (70%), en geeft zo'n 45% van de lager opgeleiden aan de voorbije week geen gebruik te hebben gemaakt van een computer of laptop. Gelijkaardige verschillen tekenen zich af in het gebruik van smartphones, waar hoger (89%) en midden opgeleiden (79%) vaker meermaals per dag een smartphone gebruiken dan lager opgeleiden (58%). Zo'n 30% van de lager opgeleiden geeft bovendien aan de voorbije week geen smartphone te hebben gebruikt (idem, p. 7).

Tot slot vinden de onderzoekers het ook belangrijk om in het oog te houden wie er sinds of door corona minder aan sport doet. Zo merken we bijvoorbeeld een (grote) daling in de participatiegraad bij mensen zonder diploma secundair onderwijs. Het is belangrijk dat er vanuit het sportbeleid voldoende aandacht blijft gaan naar deze belangrijke, maar ook kwetsbare groep van mensen (idem, p. 9).

5 ADVIES VAN HET NETWERK TEGEN ARMOEDE

5.1 BELEIDSPARTICIPATIEF TRAJECT

In het kader van deze armoedetoets doorliep het Netwerk tegen Armoede een beleidsparticipatief adviestraject met 7 armoedeverenigingen:

- A'kzie
- BMLIK
- De Schakel
- t' Kringske
- t' Lampeke
- Vierdewereldgroep Mensen voor Mensen
- Wijkcentrum De Kring

In het kader van dit adviestraject gaf het Netwerk tegen Armoede op 29 juni 2022 een algemeen advies over de heroriëntering van het participatiedecreet¹. Op 14 september 2022 gaf het Netwerk tegen Armoede haar algemene bezorgdheden en aanbevelingen mee over de optimalisatie van het bovenlokaal cultuurdecreet². Op 7 maart 2023 gaf het Netwerk tegen Armoede ten slotte haar officieel advies over het voorontwerp van decreet betreffende de bovenlokale cultuurwerking.

¹ <https://netwerktegenarmoede.be/nl/nieuws/2022/in-gesprek-met-kabinet-jambon-over-participatiedecreet>

² <https://netwerktegenarmoede.be/nl/nieuws/2022/in-gesprek-met-kabinet-administratie-cultuur-over-de-optimalisatie-van-het-bovenlokaal-cultuurdecreet>

vrijtijdsparticipatie. Tegelijk speelt de autonomie van de gemeenten en behouden zij het recht om zelf de keuze te maken om al dan niet in te tekenen op deze facultatieve deelwerking. Maar het is de vaste ambitie van dit ontwerp van decreet dat op termijn elke gemeente deel zal uitmaken van een intergemeentelijk samenwerkingsverband.

5.2.2 Algemene aanbeveling 2: Besteed een structureel budget van de algemene werkings- en projectsubsidies van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden van het bovenlokaal cultuurdecreet aan vrijtijdsparticipatie van mensen in armoede

Het Netwerk tegen Armoede pleit ervoor om binnen de algemene werkings- en projectsubsidies van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden een structureel budget te voorzien voor de toeleiding, de uitbouw en het toegankelijker maken van het vrijetijdsaanbod voor mensen in armoede en voor samenwerking met armoedepartners. Het Netwerk tegen Armoede doet meteen een concreet voorstel hoe dit structureel budget kan berekend worden. Ze hanteren hiervoor het gemiddelde percentage van personen met een verhoogde tegemoetkoming t.o.v. de totale bevolking van het intergemeentelijk samenwerkingsverband en stellen voor om dit percentage vanuit een solidariteitsprincipe te verdubbelen. Het resultaat van deze berekening is volgens het Netwerk tegen Armoede het percentage van alle werkings- en projectsubsidies van het intergemeentelijk samenwerkingsverband die minstens moeten besteed worden aan vrijtijdsparticipatie van kansengroepen.

Repliek

Het is belangrijk om een onderscheid te maken tussen enerzijds de subsidielijn voor werkingssubsidies aan intergemeentelijke samenwerkingsverbanden voor een bovenlokale cultuurwerking en anderzijds de subsidielijn voor werkingssubsidies aan intergemeentelijke samenwerkingsverbanden voor een bovenlokaal netwerk vrijtijdsparticipatie.

- 1) De werkingssubsidies aan intergemeentelijke samenwerkingsverbanden voor een bovenlokale cultuurwerking worden toegekend voor de realisatie van alle opdrachten zoals bepaald in artikel 33 van het voorontwerp. Dat betekent dat de werkingssubsidies enkel mogen worden aangewend voor de uitvoering van deze opdrachten. Het ontwerp van decreet voorziet echter geen oormerking binnen de opdrachten. Er is met andere woorden geen bepaald percentage van de werkingssubsidies gereserveerd voor de toeleiding van kansengroepen naar het culturele vrijetijdsaanbod in het werkinggebied. Een intergemeentelijk samenwerkingsverband geeft bij de aanvraag in de cultuurnota weer hoe het alle opdrachten wil invullen. Deze cultuurnota wordt vervolgens beoordeeld op basis van de beoordelingscriteria. Op basis van deze beoordeling beslist de minister om al dan niet werkingssubsidies toe te kennen. Tijdens het jaarlijkse toezicht op de verantwoording zal wel worden gecontroleerd of de toegekende werkingssubsidies uitsluitend besteed zijn voor de uitvoering van de opdrachten waarvoor ze zijn toegekend. Het intergemeentelijk samenwerkingsverband beslist echter autonoom over de interne verdeling van de middelen over de opdrachten.
- 2) Indien een intergemeentelijk samenwerkingsverband ook werkingssubsidies ontvangt voor een bovenlokaal netwerk vrijtijdsparticipatie, moeten deze bijkomende middelen besteed worden voor de realisatie van de specifieke opdrachten van deze afzonderlijke subsidielijn. Dat betekent dat deze werkingssubsidies enkel mogen besteed worden aan de organisatie van een bovenlokaal netwerk

vrijtijdsparticipatie en meer bepaald voor de realisatie van de opdrachten vermeld in artikel 40 van het ontwerp. Deze bijkomende middelen die een intergemeentelijk samenwerkingsverband kan ontvangen naast de werkingsmiddelen voor de bovenlokale cultuurwerking, zijn wel specifiek voorbehouden om participatiedrempels van personen in armoede aan cultuur, jeugdwerk en sport in het werkingsgebied van het intergemeentelijk samenwerkingsverband weg te werken. Tijdens het jaarlijks toezicht zal het intergemeentelijk samenwerkingsverband dan ook moeten aantonen dat deze bijkomende middelen specifiek voor dit doel zijn besteed. De concrete manier waarop de werkingssubsidies zullen berekend worden, zal door de Vlaamse Regering worden bepaald in het uitvoeringsbesluit.

5.2.3 Algemene aanbeveling 3: Heroriënteer het subsidiegeld van de projectsubsidies: Breid het subsidiegeld van de 3-jarige projectsubsidies uit. 1-jarige projectsubsidies mogen enkel bestaan als verlengingen van 3-jarige projectsubsidies, zodat positief geëvalueerde projecten beter kunnen verduurzamen.

Het Netwerk tegen Armoede betreurt dat, ondanks de herhaaldelijke aanbevelingen dat projectsubsidies voor mensen in armoede een looptijd moeten hebben van minstens 3 jaar en er aandacht moet besteed worden aan de gevolgen op lange termijn voor de deelnemers, het Netwerk tegen Armoede vaststelt dat er in het voorontwerp geen rekening is gehouden met deze eis. Het Netwerk tegen Armoede pleit voor een heroriëntering van de projectsubsidies zodat het budget voor 3-jarige projectsubsidies systematisch verhoogd wordt. Het Netwerk tegen Armoede hoopt er op die manier voor te zorgen dat er in de toekomst meer langdurige projecten ter bevordering van vrijtijdsparticipatie van maatschappelijk kwetsbare doelgroepen toegekend zullen worden.

Daarnaast ziet het Netwerk tegen Armoede wel heil in één-jarige projectsubsidies, maar enkel als zij dienen voor de verlengingen van goed werkende projecten, omdat op deze manier een buffer voor verduurzaming wordt ingecalculleerd.

Repliek

Dit is een begrijpelijke bezorgdheid van het Netwerk tegen Armoede maar de subsidielijnen voor kleine bovenlokale cultuurprojecten en voor grote, transversale cultuurprojecten zijn niet uitsluitend bedoeld als ondersteuning van projecten voor personen in armoede. Uit de evaluatie van de eerste uitrol van het Bovenlokaal Cultuurdecreet van 15 juni 2018 bleek net de nood aan laagdrempelige ondersteuning van kortlopende projecten. Op basis hiervan is geopteerd voor twee projectsubsielijnen binnen het ontwerp van decreet. Enerzijds de laagdrempelige subsidielijijn voor kleine bovenlokale cultuurprojecten voor kortlopende projecten met een looptijd van maximaal één jaar en anderzijds de subsidielijijn voor grote, transversale bovenlokale cultuurprojecten met een maximale looptijd van drie jaar. Op beide subsidielijnen komen projecten die personen in armoede als doelgroep hebben, in aanmerking, mits ze voldoen aan de specifieke voorwaarden van die subsidielijijn. Bovendien bepaalt het ontwerp van decreet in artikel 3, 15° de definitie van een project als volgt: 'een activiteit die kan worden afgebakend qua opzet, doelstelling en in de tijd'. Dit impliceert dat een verlenging van een goed werkend project, in functie van verduurzaming niet mogelijk is.

5.2.4 Algemene aanbeveling 4: Voorzie een structureel budget van de werkingssubsidies voor de uitrol van de bovenlokale UITPAS en het waarborgen van een kortingstarief van 80 % voor mensen met een verhoogde tegemoetkoming.

Het Netwerk tegen Armoede merkt op dat er nergens een vermelding van de UITPAS is opgenomen binnen het ontwerp van decreet. Ze verwijzen hierbij naar het advies dat het Netwerk tegen Armoede op 29 juni 2022 gaf over een fiche over de UITPAS binnen het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding. Bij die gelegenheid was hen meegedeeld dat hun opmerkingen zouden meegenomen worden binnen het bovenlokaal cultuurdecreet. Het Netwerk tegen Armoede vangt signalen op dat vrijetijdsactoren steeds minder geneigd zouden zijn om zich aan te sluiten bij de UITPAS, uit schrik voor de steeds oplopende kosten om tegemoet te komen aan de solidaire korting.

Het Netwerk tegen Armoede benadrukt dat momenteel het vrijetijdsaanbod waar mensen met een verhoogde tegemoetkoming gebruik kunnen van maken, nog onvoldoende uitgebreid en divers is. Ze pleiten ervoor dat een deel van de werkingsmiddelen van intergemeentelijke samenwerkingsverbanden structureel besteed zou worden aan het uitbreiden en diverser maken van het vrijetijdsaanbod voor mensen in armoede.

Het Netwerk tegen Armoede vindt het essentieel dat die 80 % korting op de UITPAS voor mensen met een verhoogde tegemoetkoming gevrijwaard wordt, dat het aanbod groter en uitgebreider wordt, en dat men gebruik kan maken van een vrijetijdspas die over heel Vlaanderen en Brussel geldig is.

Repliek

Intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met een bovenlokale cultuurwerking hebben op de eerste plaats een regierol, wat betekent dat zij in hun werkingsgebied relevante actoren en initiatieven verbinden, faciliteren en ondersteunen. Intergemeentelijke samenwerkingsverbanden creëren daardoor maar een beperkt deel van het vrijetijdsaanbod in hun werkingsgebied zelf. Vanuit hun regierol kunnen zij wel een grote rol spelen op het gebied van het afstemmen en toegankelijker maken van dit vrijetijdsaanbod.

Heel wat intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met een bovenlokale cultuurwerking zetten nu al in op de UITPAS in hun werkingsgebied. Voor de eenmalige kosten die verbonden zijn aan de uitrol van de UITPAS in het werkingsgebied kan een intergemeentelijk samenwerkingsverband de structurele werkingsmiddelen gebruiken. Voor de kosten verbonden aan de operationele werking kan een intergemeentelijk samenwerkingsverband de eigen middelen vanuit de cofinanciering door de deelnemende gemeenten gebruiken. De keuze om al dan niet de UITPAS uit te rollen in hun werkingsgebied blijft een vrije keuze van het intergemeentelijk samenwerkingsverband.

Intergemeentelijke samenwerkingsverbanden die kiezen voor het organiseren van een bovenlokaal netwerk vrijetijdsparticipatie, kunnen de werkingsmiddelen die ze specifiek daarvoor ontvangen, gebruiken voor gerichte acties om de participatie van personen in armoede aan cultuur, jeugdwerk en sport te stimuleren. De financiële tegemoetkomingen voor personen in armoede in het kader van de UITPAS komen hiervoor in aanmerking. Omwille van de autonomie van de gemeenten wil het beleid hen echter hierin de vrije keuze laten. De Vlaamse overheid stimuleert gemeenten en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden om de UITPAS uit te rollen en heeft de coördinatie hiervoor aan publiek toegekend. De Vlaamse overheid heeft er echter voor gekozen om de uitrol van de UITPAS niet te verplichten, omwille van de autonomie van de gemeenten. Dit heeft inderdaad tot gevolg dat mensen in armoede niet in heel Vlaanderen en Brussel gebruik kunnen maken van de UITPAS.

De UITPAS bestaat reeds tien jaar. Daarom is er in 2024 er een algemene evaluatie van de UITPAS gepland. Die evaluatie polst naar de doelmatigheid van het instrument, maar ook naar de algemene principes, de verdeelsleutel, de getrapte ondersteuning en zo meer.

5.2.5 Artikel-specifieke aanbevelingen

5.2.5.1 Advies over Hoofdstuk 2: Projectsubsidies voor bovenlokale cultuurwerking

- **Art. 5, 1° en 2°: Wijzig de focus op het culturele naar ‘brede vrije tijd’ binnen de eerste en tweede subsidievoorwaarde voor projectsubsidies nl.**
  - **Wijzig 1° ‘de aanvrager is een culturele of jeugdactor gelieerd aan de culturele sectoren’ naar ‘de aanvrager is een vrijetijdsactor in de brede zin van het woord’**
  - **Wijzig 2° ‘het betreft een project met een culturele finaliteit’ naar ‘het betreft een vrijetijdsinitiatief in de brede zin van het woord’**

Repliek

Dit voorontwerp van Bovenlokaal Cultuurdecreet gaat uit van het beleidsveld Cultuur en heeft als doel om een kwalitatieve, duurzame, diverse en geïntegreerde bovenlokale cultuurwerking uit te bouwen, te stimuleren, te optimaliseren en participatie te bevorderen. Het ontwerp van decreet stimuleert daarvoor transversale en beleidsveldoverschrijdende samenwerkingen, maar vertrekt steeds vanuit cultuur in de brede zin van het woord. De subsidielijnen voor kleine en grote bovenlokale cultuurprojecten hebben beide als doel om bovenlokale cultuurprojecten te ondersteunen. De aanbeveling van het Netwerk tegen Armoede om de subsidievoorwaarde dat een aanvrager een culturele of jeugdactor moet zijn, gelieerd aan culturele sectoren, te vervangen door ‘de aanvrager is een vrijetijdsactor’ zou betekenen dat ook actoren uit andere beleidsvelden, zoals bv sportverenigingen in aanmerking zouden komen. Aangezien dit ontwerp van decreet een cultuurdecreet is, en de middelen ook uit dit beleidsveld afkomstig zijn, wenst de minister niet in te gaan op deze aanbeveling.

Ook de aanbeveling van het Netwerk tegen Armoede om de subsidievoorwaarde dat een project een culturele finaliteit moet hebben, te vervangen door ‘een vrijetijdsinitiatief in de brede zin van het woord’, zou ertoe leiden dat projecten die geen enkele link hebben met cultuur, zouden kunnen gesubsidieerd worden. Het beleid heeft er uitdrukkelijk voor gekozen om in dit ontwerp van Bovenlokaal Cultuurdecreet te vertrekken vanuit het culturele gegeven, met het streven om linkjes te leggen naar andere sectoren en/of andere beleidsvelden. De vertrekbasis blijft echter cultuur.

- **Art. 9, 2°: schrap de 2de ontvankelijkheidsvoorwaarde van kleine projectsubsidies, nl. ‘de aanvrager is gevestigd in het werkingsgebied van een intergemeentelijk samenwerkingsverband met een bovenlokale cultuurwerking, zoals vermeld in art. 33, dat op basis van dit decreet gesubsidieerd wordt’**

Repliek

De keuze voor de uitgesproken en uitsluitende rol van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden is genomen vanuit de doelstelling en ambitie dat de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met een

bovenlokale cultuurwerking op termijn gebiedsdekkend zouden zijn. Het beleid streeft er met andere woorden naar dat uiteindelijk elke gemeente in Vlaanderen zou deelnemen aan een intergemeentelijk samenwerkingsverband met een bovenlokale cultuurwerking. Het onderscheid dat bijgevolg wordt gemaakt tussen de subsidielijn voor kleine bovenlokale cultuurprojecten en de subsidielijn voor grote, transversale bovenlokale cultuurprojecten, biedt daartoe een belangrijke incentive. Organisaties die niet gevestigd zijn in het werkingsgebied van een intergemeentelijk samenwerkingsverband met een bovenlokale cultuurwerking of in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, zullen wel kunnen indienen op de subsidielijn voor grote, transversale bovenlokale cultuurprojecten. De minister wenst bijgevolg niet in te gaan op de aanbeveling. Als overgangmaatregel komt er van 2024 tot 2026 een tijdelijk en experimenteel reglement voor kleine, bovenlokale cultuurprojecten.

- **Art. 12, 2° en art. 16, 2°: Algemene bezorgdheid bij de vermelding van ‘het bovenlokale karakter’ als beoordelingscriteria voor kleine bovenlokale cultuurprojecten en ‘bovenlokale schaal grootte’ als beoordelingscriterium voor grote transversale bovenlokale cultuurprojecten. Het Netwerk tegen Armoede pleit voor een én-én verhaal: de bovenlokale criteria moeten afgewogen worden tegen een aanvullend criterium: nagaan of projecten voldoende inzetten op participatie van mensen in armoede aan vrije tijd.**

Repliek

Zoals het Netwerk tegen Armoede terecht aangeeft zijn de subsidievoorwaarden ‘bovenlokaal karakter’ en ‘bovenlokale schaal grootte’ essentieel voor de geest van dit ontwerp van decreet dat net als doel heeft om een kwalitatieve, duurzame, diverse en geïntegreerde bovenlokale cultuurwerking uit te bouwen, te stimuleren en te optimaliseren. De aanbeveling van het Netwerk tegen Armoede om een aanvullende subsidievoorwaarde te voorzien voor beide projectsubsidielijnen, waarin beoordeeld wordt of projecten voldoende inzetten op participatie van mensen in armoede, zou ertoe leiden dat enkel bovenlokale cultuurprojecten in aanmerking komen die inzetten op de participatie van mensen in armoede. Daardoor zou de focus van deze projectsubsidielijnen heel sterk verengd worden. De minister wenst uitdrukkelijk de brede scope van de beide projectsubsidielijnen te behouden. Deze brede scope zorgt er immers voor dat ook projecten die inzetten op de participatie van mensen in armoede, in aanmerking komen. Daarom gaat de minister niet in op de aanbeveling van het Netwerk tegen Armoede.

5.2.5.2 Advies over Hoofdstuk 3: Werkingssubsidies voor de ondersteuning van het bovenlokale cultuurlandschap

- **Art. 33, 6°, art. 36, 4°: Wijzig het 4de beoordelingscriterium van een bovenlokaal intergemeentelijk samenwerkingsverband ‘de mate waarin het intergemeentelijk samenwerkingsverband inzet op de toeleiding van kansengroepen naar het culturele vrijetijdsaanbod in de regio en hun deelname daaraan stimuleert’ naar ‘de mate waarin het intergemeentelijk samenwerkingsverband inzet op de uitbouw van**

hebben en gemeenten die geen lokaal netwerk vrijetijdsparticipatie hebben. In dit opzicht vinden we het des te belangrijker dat alle gemeenten in Vlaanderen kunnen indienen op de projectsubsidies, ongeacht of zij binnen een werkingsgebied van een intergemeentelijk samenwerkingsverband vallen.

Repliek

Om lokale besturen met een bestaand lokaal netwerk vrijetijdsparticipatie voldoende tijd te geven om de transitie te maken naar een bovenlokaal netwerk vrijetijdsparticipatie voorziet dit ontwerp van decreet in een overgangsregeling. Die bestaat erin dat gemeenten of intergemeentelijke samenwerkingsverbanden die in 2026 werkingssubsidies ontvangen voor een lokaal netwerk voor de bevordering van de vrijetijdsparticipatie van personen in armoede op basis van artikel 22 van het Participatiedecreet, eenmalig van 2027 tot 2032 nog werkingssubsidies kunnen ontvangen voor hun lokaal of bovenlokaal netwerk. Vanaf 1 januari 2033 stopt deze overgangsregeling en komen enkel nog intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met een bovenlokale cultuurwerking in aanmerking en niet langer lokale besturen.

Als er gemeenten zijn die uit de boot vallen, is dat vandaag omdat ze geen aanvraag hebben ingediend voor een lokaal netwerk, en in de toekomst omdat ze geen samenwerking aangaan met andere gemeenten. De keuze voor de uitgesproken en uitsluitende rol van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden is genomen vanuit de doelstelling en ambitie dat de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met een bovenlokale cultuurwerking op termijn gebiedsdekkend zouden zijn. Het beleid streeft er met andere woorden naar dat uiteindelijk elke gemeente in Vlaanderen zou deelnemen aan een intergemeentelijk samenwerkingsverband met een bovenlokale cultuurwerking. Het onderscheid dat bijgevolg wordt gemaakt tussen de subsidielijn voor kleine bovenlokale cultuurprojecten en de subsidielijn voor grote, transversale bovenlokale cultuurprojecten, biedt daartoe een belangrijke incentive. Organisaties die niet gevestigd zijn in het werkingsgebied van een intergemeentelijk samenwerkingsverband met een bovenlokale cultuurwerking, zullen wel kunnen indienen op de subsidielijn voor grote, transversale bovenlokale cultuurprojecten.

Bijlage

- Advies Netwerk tegen Armoede ten aanzien van het Voorontwerp van decreet betreffende de bovenlokale cultuurwerking